



Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie

WIELOLETNI ŁOWIECKI PLAN HODOWLANY

REJON HODOWLANY NR 1

2017 – 2027 r.



fot. Karol Wróbel

WARSZAWA 2017 r.

WIELOLETNI

ŁOWIECKI PLAN HODOWLANY

REJON HODOWLANY NR 1

na okres od 1 kwietnia 2017 r. do 31 marca 2027 r.

Koordynator rejonu:

Nadleśniczy Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka

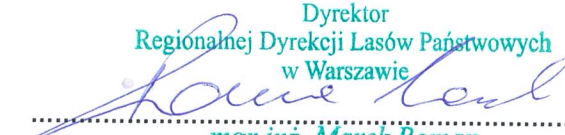
Piotr Uścian- Szaciłowski

CZĘŚĆ OGÓLNA.

1. Data sporządzenia planu: 31 marca 2017 r.

2. Sporządzający plan:

Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie

Dyrektor
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
w Warszawie

mgr inż. Marek Roman
(podpis)

3. Uzgadniający:

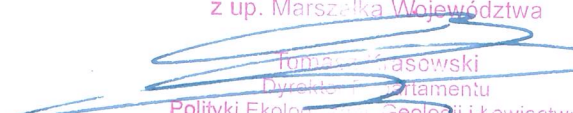
Polski Związek Łowiecki: Zarząd Okręgowy w Ostrołęce

Przewodniczący
Zarządu Okręgowego PZŁ
w Ostrołęce
mgr inż. Paweł Jęnoch
(podpis)

Polski Związek Łowiecki: Zarząd Okręgowy w Ciechanowie

PRZEWODNICZĄCY
Zarządu Okręgowego PZŁ
mgr Marek Szadkowski
(podpis)

Marszałek Województwa Mazowieckiego

z up. Marszałka Województwa
Tomasz Kasowski
Dyrektor Departamentu
Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa

(podpis)  (pieczęć urzędowa)

SPIS TREŚCI

1. DANE DOTYCZĄCE REJONU HODOWLANEGO

- 1.1. Mapa rejonu hodowlanego.
- 1.2. Opis rejonu.
- 1.3. Gatunki zwierząt łownych występujących w rejonie.
- 1.4. Opis struktury wiekowej i płciowej zwierzyny grubej.
 - 1.4.1. Łoś (*Alces alces*).
 - 1.4.2. Jeleń (*Cervus elaphus*).
 - 1.4.3. Sarna (*Capreolus capreolus*).
 - 1.4.4. Daniel (*Dama dama*).
 - 1.4.5. Dzik (*Sus scrofa*).
- 1.5. Gatunki występujących drapieżników.

2. DANE SZCZEGÓŁOWE

- 2.1. Kategorie obwodów wchodzących w skład rejonu.
- 2.2. Zasady gospodarowania zwierzyną.
- 2.3. Wytyczne dotyczące gospodarowania, liczebność i zagęszczenie aktualne oraz docelowe występujących gatunków zwierzyny grubej.
 - 2.3.1. Łoś (*Alces alces*).
 - 2.3.2. Jeleń (*Cervus elaphus*).
 - 2.3.3. Sarna (*Capreolus capreolus*).
 - 2.3.4. Daniel (*Dama dama*).
 - 2.3.5. Dzik (*Sus scrofa*).
- 2.4. Wytyczne dotyczące gospodarowania, liczebność i zagęszczenie głównych gatunków zwierzyny drobnej.
 - 2.4.1. Zając (*Lepus europaeus*).
 - 2.4.2. Kuropatwa (*Perdix perdix*).
- 2.5. Stan zagospodarowania rejonu hodowlanego.
- 2.6. Rodzaje i opis rozmiaru kłusownictwa.
- 2.7. Zadania w zakresie zagospodarowania obwodów łowieckich na okres obowiązywania planu.

3. LITERATURA

1. DANE DOTYCZĄCE REJONU HODOWLANEGO

1.1. Mapa rejonu hodowlanego

1.2. OPIS REJONU HODOWLANEGO

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Lp.	Województwo	Nadleśnictwo	Numer obwodu	Powierzchnia obwodu [ha]	% pow. leśnej	Kategoria
1	2	3	4	5	6	7
1	mazowieckie	Ostrów Maz.	88	6005	10	polny
2	mazowieckie	Ostrów Maz.	100	6222	22	polny
3	mazowieckie	Ostrów Maz.	101	4218	15	polny
4	mazowieckie	Ostrów Maz.	111	6738	18	polny
5	mazowieckie	Ostrów Maz.	126	7641	38	polny
6	mazowieckie	Ostrów Maz.	127	3728	14	polny
7	mazowieckie	Ostrów Maz.	139	6305	51	leśny
8	mazowieckie	Ostrów Maz.	154	3845	18	polny
9	mazowieckie	Ostrów Maz.	155	4634	45	leśny
10	mazowieckie	Ostrów Maz.	156	5359	63	leśny
11	mazowieckie	Ostrów Maz.	181	4298	39	polny
12	mazowieckie	Ostrów Maz.	182	7734	66	leśny
Razem (ilość obwodów, pow., % pow. leśnej w nadleśnictwie)			12	66727	35	x

Nadleśnictwo Wyszaków:

Lp.	Województwo	Nadleśnictwo	Numer obwodu	Powierzchnia obwodu [ha]	% pow. leśnej	Kategoria
1	2	3	4	5	6	7
1	mazowieckie	Wyszaków	140	5330	57	leśny
2	mazowieckie	Wyszaków	141	4112	33	polny
3	mazowieckie	Wyszaków	142	4881	13	polny
4	mazowieckie	Wyszaków	166	6763	64	leśny
5	mazowieckie	Wyszaków	167	4759	28	polny
6	mazowieckie	Wyszaków	168	6451	12	polny
7	mazowieckie	Wyszaków	183	3278	53	leśny
8	mazowieckie	Wyszaków	193	8015	32	polny
9	mazowieckie	Wyszaków	194	3977	82	leśny
10	mazowieckie	Wyszaków	195	5320	62	leśny
11	mazowieckie	Wyszaków	196	4293	33	polny
12	mazowieckie	Wyszaków	212	4865	44	leśny
13	mazowieckie	Wyszaków	228	3898	3	polny
14	mazowieckie	Wyszaków	244	3893	29	polny
15	mazowieckie	Wyszaków	245	5095	1	polny
Razem (ilość obwodów, pow. rejonu, % pow. leśnej w nadleśnictwie)			15	74930	36	x

Nadleśnictwo Pułtusk:

Lp.	Województwo	Nadleśnictwo	Numer obwodu	Powierzchnia obwodu [ha]	% pow. leśnej	Kategoria
1	2	3	4	5	6	7
1	mazowieckie	Pułtusk	91	4921	11	polny
2	mazowieckie	Pułtusk	102	7944	52	leśny
3	mazowieckie	Pułtusk	103	3970	8	polny
4	mazowieckie	Pułtusk	112	5818	34	polny
5	mazowieckie	Pułtusk	113	4639	47	leśny
6	mazowieckie	Pułtusk	129	3936	22	polny
7	mazowieckie	Pułtusk	130*	5358	35	polny
8	mazowieckie	Pułtusk	143	7259	31	polny
9	mazowieckie	Pułtusk	144	6182	16	polny
10	mazowieckie	Pułtusk	157	5606	29	polny
11	mazowieckie	Pułtusk	169	5326	12	polny
12	mazowieckie	Pułtusk	170	3814	54	leśny
13	mazowieckie	Pułtusk	197	5458	56	leśny
14	mazowieckie	Pułtusk	213**	2695	33	polny
15	mazowieckie	Pułtusk	229	3316	17	polny
16	mazowieckie	Pułtusk	230	6429	46	leśny
Razem (ilość obwodów, pow., % pow. leśnej w nadleśnictwie)			16	82671	31	x

* obwód łowiecki nr 130 – od 2018 roku zmiana kategorii obwodu na obwód leśny; % powierzchni leśnej– 42%

** obwód łowiecki nr 213– od 2018 roku zmiana kategorii obwodu na obwód leśny; % powierzchni leśnej– 40%

Obwody łowieckie nr 102, 113, 170, 197, 230 – dane wg. nowej kategoryzacji (umowy do 2017 r.).

Pozostałe obwody łowieckie dane wg. starej kategoryzacji (umowy do 2018 r.)

Rejon nr 1:

Lp.	Województwo	Nadleśnictwo	Powierzchnia obwodu [ha]	% pow. leśnej
1	2	3	5	6
1	mazowieckie	Ostrów Maz.	66727	35
2	mazowieckie	Wyszków	74930	36
3	mazowieckie	Pułtusk	82671	31
Ogółem		x	224328	34

1.3. GATUNKI ZWIERZĄT ŁOWNYCH WYSTĘPUJĄCYCH W REJONIE

Gatunki występujących drapieżników zawiera tabela w rozdziale nr 1.5.

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka: jelenie, sarny, dziki, zając szarak, bażant, kuropatwa, dzikie kaczki, gołąb grzywacz, łyska, słonka.

Pozostałe gatunki zwierząt łownych występujące tylko w niektórych obwodach.

Lp.	Numer obwodu łowieckiego	Pozostałe gatunki zwierzyny
1	2	3
1	111	daniel
2	155	piżmak
3	155,156,181,182	dzikie gęsi
4	101	jarząbek

Nadleśnictwo Wyszaków: jelenie, sarny, dziki, zając szarak.

Pozostałe gatunki zwierząt łownych występujące tylko w niektórych obwodach.

Lp.	Numer obwodu łowieckiego	Pozostałe gatunki zwierzyny
1	2	3
1	140, 141, 166, 142, 167, 183, 194, 193, 212, 196, 228, 244,	łoś
2	140, 141, 166, 142, 244, 245	piżmak
3	140, 141, 166, 142, 167, 187, 195, 168, 193, 244, 212, 228, 245, 183,	bażant
4	140, 166, 142, 167, 183, 194, 193, 168, 195, 196, 228, 244, 245, 196,	kuropatwa
5	244, 245	dzikie gęsi
6	140, 141, 166, 142, 167, 194, 183, 195, 168, 193, 244, 212, 228, 245,	dzikie kaczki
7	140, 166, 142, 167, 194, 183, 195, 168, 193, 244, 212, 228, 245	gołąb grzywacz
8	140, 141, 166, 142, 167, 194, 183, 244, 212, , 245	słonka
9	141, 166, 194, 193, 212, 245	łyska
10	141, 166	jarząbek
11	141, 166, 193, 196	czapla

Nadleśnictwo Pułtusk: jeleń, sarna, dzik ,zające, bażanty, kuropatwy, dzikie kaczki, grzywacze, piżmak.

Pozostałe gatunki zwierząt łownych występujące tylko w niektórych obwodach.

Lp.	Numer obwodu łowieckiego	Pozostałe gatunki zwierzyny
1	2	3
1	91, 102, 103, 112, 113, 130, 143, 144, 157, 169, 170, 197, 213, 229, 230	łoś
2	113, 130, 102, 112, 129, 143, 144, 157, 169, 170, 197, 213, 91, 103	jenot
3	113, 130, 102, 129, 143, 144, 157, 213, 230, 103	norka amerykańska
4	102, 129, 157	szop pracz
5	144, 103	piżmak
6	113, 130, 102, 112, 129, 143, 144, 157, 169, 170, 197, 213, 230, 91, 103	dzikie gęsi
7	113,130, 112, 129, 143, 144, 157, 169, 170, 213, 91,103	słonki
8	102, 112, 129, 144, 157,	łyśki

1.4. OPIS STRUKTURY WIEKOWEJ I PŁCIOWEJ ZWIERZYN Y GRUBEJ

- struktura wiekowa i płciowa zwierzyny grubej;
- średnia waga tusz zwierzyny grubej;
- średnia waga trofeów zwierzyny;
(wg. pozyskania w 3 sezonach 2013/2014; 2014/2015; 2015/2016).

1.4.1. ŁOŚ

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego										Średnia
		88	100	101	111	126	127	139	156	181	182	
Liczebność (szt.)	Byki	1	2	1	4	0	3	1	1	1	1	2
	Kłepy	2	2	1	5	1	2	2	0	2	2	2
Struktura płci		1:2	1:1	1:1	1:1,2	0:1	1:0,7	1:2	1:0	1:2	1:2	1:1

Nadleśnictwo Wyszaków:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego															Średnia
		140	141	142	166	167	168	183	193	194	195	196	212	228	244	245	
Liczebność (szt.)	Byki	9	2	2	3	1	0	0	3	2	0	2	6	2	6	0	3
	Kłepy	8	2	3	4	2	0	3	5	5	0	1	6	1	9	0	3
Struktura płci		1:0,9	1:1	1:1,5	1:1,3	1:2	0	0:3	1:1,7	1:2,5	0	1:0,5	1:1	1:0,5	1:1,5	0	1:1

Nadleśnictwo Pułtusk:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego																Średnia
		91	102	103	112	113	129	130	143	144	157	169	170	197	213	229	230	
Liczebność (szt.)	Byki	1	2	0	2	2	0	4	4	0	0	2	5	7	3	2	6	3
	Kłepy	1	3	1	4	1	0	3	5	1	1	2	6	8	5	2	7	3
Struktura płci		1:1	1:1,5	-	1:2	1:0,5	-	1:0,8	1:1,3	-	-	1:1	1:1,2	1:1,1	1:1,7	1:1	1:1,2	1:1,25

Rejon Nr 1:

Wyszczególnienie		Średnia N-ctwo Ostrów Mazowiecka	Średnia N-ctwo Wyszaków	Średnia N-ctwo Pułtusk	Średnia
Liczebność (szt.)	Byki	2	3	3	3
	Kłepy	2	3	3	3
Struktura płci		1:1	1:1	1:1	1:1

1.4.2. JELEŃ SZLACHETNY

JELEŃ SZLACHETNY

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego												Średnia
		88	100	101	111	126	127	139	154	155	156	181	182	
Liczebność (szt.)	Byki	3	3	1	5	11	0	32	0	12	29	27	47	14
	Łanie	3	3	2	5	15	0	25	1	15	46	22	46	15
Struktura płci		1:1	1:1	1:2	1:1	1:1,4	0	1:0,78	0:1	1:1,25	1:1,58	1:0,81	1:0,97	1:1,08
Średnia waga tusz (kg)	Byki	121	105	0	113	150	0	138	0	121	126	130	134	126
	Łanie	65	0	0	89	71	0	66	0	70	59	74	75	71
Masa trofeów (kg)		3,84	1,80	0	4,50	2,50	0	3,00	0	3,80	3,20	3,16	5,27	3,45
Struktura wiekowa byków w klasach wieku (%)	I	67	33	0	40	45	0	47	0	40	66	52	45	44
	II	33	67	100	60	37	0	47	0	50	27	33	47	50
	III	0	0	0	0	18	0	6	0	10	7	15	8	6

JELEŃ SZLACHETNY
Nadleśnictwo Wyszaków:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego															Średnia
		140	141	142	166	167	168	183	193	194	195	196	212	228	244	245	
Liczebność (szt.)	Byki	35	8	9	44	3	3	20	6	36	17	7	18	0	2	0	14
	Łanie	35	10	13	40	8	4	39	7	60	27	7	22	0	2	0	18
Struktura płci		1:1	1:1,3	1:1,4	1:0,9	1:2,7	1:1,3	1:2	1:1,2	1:1,7	1:1,6	1:1	1:1,5	0	1:1	0	1:1,4
Średnia waga tusz (kg)	Byki	135	122	130	133	128	105	110	107	122	129	130	120	0	153	0	108
	Łanie	69	79	67	74	70	56	69	59	69	56	65	64	0	73	0	58
Masa trofeów (kg)		3,60	3,60	4,20	4,56	2,50	2,20	2,60	2,30	3,70	5,40	4,51	4,35	0	3,50	0	3,13
Struktura wiekowa byków w klasach wieku (%)	I	60	50	50	50	60	100	63	50	41	40	45	41	0	40	0	53
	II	40	40	50	40	40	0	37	50	50	40	45	45	0	60	0	41
	III	0	10	0	10	0	0	0	0	9	20	10	14	0	0	0	6

JELEŃ SZLACHETNY
Nadleśnictwo Pułtusk:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego																Średnia
		91	102	103	112	113	129	130	143	144	157	169	170	197	213	229	230	
Liczebność (szt.)	Byki	4	34	7	15	2	10	21	20	3	5	3	8	13	4	1	12	10
	Łanie	1	39	2	17	2	12	29	21	2	4	2	12	17	3	1	7	11
Struktura płci		1:0,3	1:1,4	1:0,3	1:1,1	1:1,0	1:1,2	1:1,4	1:1,1	1:0,7	1:0,8	1:0,7	1:1,5	1:1,3	1:0,8	1:1,0	1:0,6	1:1,1
Średnia waga tusz (kg)	Byki	110	140	110	120	98	139	114	148	0	114	127	126	130	147	130	120	125
	Łanie	79	70	85	65	70	78	74	86	0	73	75	72	75	71	0	75	70
Masa trofeów (kg)		0	4,50	0	3,50	1,10	5,10	4,18	4,60	0	3,30	0	0	3,00	3,80	6,30	2,50	3,8
Struktura wiekowa byków w klasach wieku (%)	I	75	41	57	33	50	50	38	40	1	2	34	25	23	25	0	33	33
	II	25	47	29	47	50	30	43	45	1	3	66	75	62	75	100	67	48
	III	0	12	14	20	0	20	19	15	0	0	0	0	15	0	0	0	19

Rejon nr 1:

Wyszczególnienie		Średnia N-ctwo Ostrów Mazowiecka	Średnia N-ctwo Wyszaków	Średnia N-ctwo Pułtusk	Średnia
Liczebność (szt.)	Byki	14	14	10	13
	Łanie	15	18	11	15
Struktura płci		1:1,08	1:1,4	1:1,1	1:1,2
Średnia waga tusz (kg)	Byki	126	108	125	120
	Łanie	71	58	70	66
Masa trofeów (kg)		3,45	3,13	3,80	3,46
Struktura wiekowa byków w klasach wieku (%)	I	44	53	33	43
	II	50	41	48	46
	III	6	6	19	10

1.4.3. SARNA

SARNA

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego												Średnia
		88	100	101	111	126	127	139	154	155	156	181	182	
Liczebność (szt.)	Kozły	28	32	45	50	50	16	40	29	49	56	45	107	46
	Kozy	14	40	46	54	70	24	45	33	54	68	48	160	55
Struktura płci		1:0,5	1:1,25	1:1,02	1:1,08	1:1,4	1:1,5	1:1,13	1:1,14	1:1,1	1:1,21	1:1,07	1:1,5	1:1,20
Średnia waga tusz (kg)	Kozły	19	20	19	18	17	18	19	20	17	17	17	18	18
	Kozy	17	18	18	18	18	18	18	16	18	17	18	17	18
Masa trofeów (kg)		0,320	0,325	0,320	0,309	0,240	0,258	0,299	0,321	0,305	0,274	0,280	0,335	0,298
Struktura wiekowa kozłów w klasach wieku (%)	I	43	31	33	28	46	50	50	45	55	50	44	47	43
	II	57	69	67	72	54	50	50	55	45	50	56	53	57

SARNA
Nadleśnictwo Wyszaków:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego															Średnia
		140	141	142	166	167	168	183	193	194	195	196	212	228	244	245	
Liczebność (szt.)	Kozły	45	25	22	60	20	21	25	52	40	24	20	35	15	40	14	31
	Kozy	55	20	28	40	26	23	20	54	43	38	25	35	22	42	12	32
Struktura płci		1:1,2	1:0,8	1:1,3	1:0,7	1:1,3	1:1,1	1:0,8	1:1,04	1:1,1	1:1,6	1:1,25	1:1,1	1:1,5	1:1,1	1:0,9	1:1,1
Średnia waga tusz (kg)	Kozły	17	18	17	18	17	19	17	20	16	20	17	18	20	19	16	18
	Kozy	16	14	19	17	16	15	17	11	17	19	16	17	18	15	17	16
Masa trofeów (kg)		0,290	0,348	0,267	0,307	0,272	0,321	0,260	0,260	0,270	0,288	0,240	0,309	0,308	0,310	0,150	0,280
Struktura wiekowa kozłów w klasach wieku (%)	I	55	60	60	40	40	60	20	50	26	40	50	46	40	40	25	43
	II	45	40	40	60	60	40	80	50	74	60	50	54	60	60	75	57

SARNA

Nadleśnictwo Pułtusk:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego																Średnia
		91	102	103	112	113	129	130	143	144	157	169	170	197	213	229	230	
Liczebność (szt.)	Kozły	23	40	22	43	15	35	35	30	57	30	15	25	34	24	10	77	32
	Kozy	21	45	20	47	20	35	35	30	37	30	12	25	35	28	14	40	30
Struktura płci		1:0,9	1:1,1	1:0,9	1:1,1	1:1,3	1:1,0	1:1,0	1:1,0	1:0,6	1:1,0	1:0,8	1:1,0	1:1,0	1:1,2	1:1,4	1:0,5	1:0,9
Średnia waga tusz (kg)	Kozły	17	17	18	18	17	18	17	17	0	18	17	17	17	18	20	18	18
	Kozy	18	17	18	18	18	19	17	16	0	18	18	19	17	19	17	15	17
Masa trofeów (kg)		0,239	0,300	0,265	0,300	0,310	0,358	0,268	0,290	0,000	0,347	0,262	0,261	0,251	0,301	0,281	0,268	0,287
Struktura wiekowa kozłów w klasach wieku (%)	I	17	40	27	30	40	43	43	45	40	30	33	40	35	58	40	32	37
	II	83	60	73	70	60	57	57	55	60	70	67	60	65	42	60	68	63

SARNA

Rejon nr 1:

Wyszczególnienie		Średnia N-ctwo Ostrów Mazowiecka	Średnia N-ctwo Wyszaków	Średnia N-ctwo Pułtusk	Średnia
Liczebność (szt.)	Kozły	46	31	32	36
	Kozy	55	32	30	39
Struktura płci		1:1,20	1:1,1	1:0,9	1:1,07
Średnia waga tusz (kg)	Kozły	18	19	18	18
	Kozy	18	16	17	17
Masa trofeów (kg)		0,298	0,280	0,287	0,288
Struktura wiekowa kozłów w klasach wieku (%)	I	43	43	37	41
	II	57	57	63	59

1.4.4. DZIK

DZIK

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego												Średnia
		88	100	101	111	126	127	139	154	155	156	181	182	
Liczebność (szt.)	Razem	12	18	13	28	45	25	48	29	18	40	25	40	28
Średnia waga tusz (kg)		31	32	32	35	32	32	33	44	37	35	31	42	35

DZIK

Nadleśnictwo Wyszaków:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego															Średnia
		140	141	142	166	167	168	183	193	194	195	196	212	228	244	245	
Liczebność (szt.)	Razem	50	26	25	45	25	15	30	72	50	49	30	50	5	30	25	35
Średnia waga tusz (kg)		28	35	48	33	45	35	39	35	31	34	50	35	55	39	38	39

DZIK

Nadleśnictwo Pułtusk:

Wyszczególnienie		Numer obwodu łowieckiego																Średnia
		91	102	103	112	113	129	130	143	144	157	169	170	197	213	229	230	
Liczebność (szt.)	Razem	21	40	12	40	16	20	30	25	20	17	20	30	42	30	13	70	29
Średnia waga tusz (kg)*		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

*brak danych ZO PZŁ w Ostrołęce.

DZIK

Rejon nr 1:

Wyszczególnienie		Średnia N-ctwo Ostrów Mazowiecka	Średnia N-ctwo Wyszaków	Średnia N-ctwo Pułtusk	Średnia
Liczebność (szt.)	Razem	28	35	29	31
Średnia waga tusz (kg)		35	39	x	37

1.5. GATUNKI WYSTĘPUJĄCYCH DRAPIEŻNIKÓW

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Nr obwodu łowieckiego	Nazwy gatunków i szacunkowa liczebność drapieżników [szt.]									
	lis	jenot	borsuk	kuna		norka amerykańska	tchórz zwyczajny	szop pracz	wilk	ryś
				tumak	kamionka					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
88	18	8	6	12	4	2	4	0	0	0
100	52	10	11	15	20	4	10	0	1	0
101	80	6	9	8	25	2	8	0	0	0
111	56	6	15	8	24	4	11	0	0	0
126	50	0	8	4	4	0	0	0	0	0
127	20	2	2	2	3	0	0	0	0	0
139	20	2	6	4	4	0	6	0	0	0
154	40	0	3	2	8	5	5	0	0	0
155	20	4	11	14	7	0	12	0	0	0
156	20	2	6	8	8	0	5	0	0	0
181	50	4	6	5	5	0	0	0	0	0
182	30	2	12	5	15	0	10	0	4	0
Razem	166	30	64	54	98	15	45	0	5	0

Nadleśnictwo Wyszaków:

Nr obwodu łowieckiego	Nazwy gatunków i szacunkowa liczebność drapieżników [szt.]									
	lis	jenot	borsuk	kuna		norka amerykańska	tchórz zwyczajny	szop pracz	wilk	ryś
				tumak	kamionka					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
140	40	10	5	4	4	0	6	0	0	0
141	40	5	5	7	3	30	0	0	0	0
166	30	10	10	25	5	45	10	0	0	0
142	40	8	6	4	10	10	14	0	0	0
167	45	0	10	6	4	0	14	0	0	0
183	30	6	4	5	5	5	5	0	0	0
194	40	9	5	6	3	19	9	0	0	0
195	20	5	15	10	4	0	10	0	0	0
168	10	4	7	0	6	9	9	0	0	0
193	50	5	12	10	10	53	33	0	0	0
196	60	3	4	6	1	0	0	0	0	0
244	25	5	10	7	3	5	4	0	0	0
212	50	8	13	3	3	0	0	0	0	0
228	25	0	3	0	0	0	0	0	0	0
245	70	4	10	2	0	3	2	0	0	0
Razem	575	82	119	95	61	179	116	0	0	0

Nadleśnictwo Pułtusk:

Nr obwodu łowieckiego	Nazwy gatunków i szacunkowa liczebność drapieżników [szt.]									
	lis	jenot	borsuk	kuna		norka amerykańska	tchórz zwyczajny	szop pracz	wilki*	ryś
				tumak	kamionka					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
91	26	2	3	4	3	0	4	0	0	0
102	30	10	10	10	10	15	20	2	0	0
103	23	2	3	3	3	1	4	0	0	0
112	50	10	10	5	5	0	10	0	0	0
113	25	5	10	10	10	15	6	0	0	0
129	100	10	20	10	10	25	10	4	0	0
130	45	10	10	6	6	20	12	0	0	0
143	50	8	20	15	20	40	15	0	0	0
144	20	5	12	11	11	8	11	0	0	0
157	90	6	16	30	20	60	25	5	0	0
169	35	6	4	15	0	0	0	0	0	0
170	40	6	10	25	0	0	0	0	0	0
197	30	6	5	6	4	0	10	0	0	0
213	25	3	10	10	0	30	0	0	0	0
229	16	0	3	5	3	0	5	0	0	0
230	100	0	10	0	0	10	0	0	0	0
Razem	705	89	156	165	105	224	132	11	0	0

* osobniki przechodnie we wszystkich obwodach łowieckich.

Rejon nr 1:

Nadleśnictwo	Nazwy gatunków i szacunkowa liczebność drapieżników [szt.]									
	lis	jenot	borsuk	kuna		norka amerykańska	tchórz zwyczajny	szop pracz	wilk	ryś
				tumak	kamionka					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ostrów Maz.	166	30	64	54	98	15	45	0	5	0
Wyszków	575	82	119	95	61	179	116	0	0	0
Pułtusk	705	89	156	165	105	224	132	11	0	0
Razem	1446	201	339	314	264	418	293	11	5	0

2. DANE SZCZEGÓŁOWE

2.1. KATEGORIE OBWODÓW ŁOWIECKICH

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Kategorie obwodów	Numery obwodów zakwalifikowanych do poszczególnych kategorii	Ilość [szt.]
1	2	3
Bardzo dobry		0
Dobry		0
Średni	181,156,182	3
Słaby	100,111,126,139,155,88	6
Bardzo słaby	101,154,127	3
Ogółem liczba obwodów łowieckich w Nadleśnictwie		12

Nadleśnictwo Wyszaków:

Kategorie obwodów	Numery obwodów zakwalifikowanych do poszczególnych kategorii	Ilość [szt.]
1	2	3
Bardzo dobry	194	1
Dobry	140, 166	2
Średni	183, 195, 212	3
Słaby	141, 142, 167, 193, 168, 244, 196	7
Bardzo słaby	228, 245	2
Ogółem liczba obwodów łowieckich w Nadleśnictwie		15

Nadleśnictwo Pułtusk:

Kategorie obwodów	Numery obwodów zakwalifikowanych do poszczególnych kategorii	Ilość [szt.]
1	2	3
Bardzo dobry		0
Dobry		0
Średni	102, 170, 197	3
Słaby	103, 130, 213, 230	4
Bardzo słaby	91, 112, 113, 129, 143, 144, 157, 169, 229	9
Ogółem liczba obwodów łowieckich w Nadleśnictwie		16

Rejon nr 1:

Kategorie obwodów	Numery obwodów zakwalifikowanych do poszczególnych kategorii	Ilość [szt.]
1	2	3
Bardzo dobry	194	1
Dobry	140, 166	2
Średni	181,156,182,183,195,212,196,102,170,197	10
Słaby	100,111,126,139,155,88,141,142,167,193,168,244,103,130,213,230	16
Bardzo słaby	101,154,127,228,245,91,112,113,129,143,144,157,169,229	14
Ogółem liczba obwodów rejonie		43

2.2. ZASADY GOSPODAROWANIA ZWIERZYNĄ

Przedstawione poniżej zasady sporządzono w oparciu o następujące dokumenty i przepisy:

- 1) „Zasady selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych w Polsce” uchwalone przez Naczelną Radę Łowiecką (uchwała nr 57/2005 z dnia 22.02.2005 r. z póź. zm.) zwane dalej „Zasadami selekcji”.
- 2) Wieloletni Łowiecki Plan Hodowlany Rejonu nr 1 obowiązujący w latach 2007-2017.
- 3) Roczne plany łowieckie obwodów łowieckich wchodzących w skład Rejonu Hodowlanego nr 1.
- 4) Analiza wyników inwentaryzacji zwierzyny metodą liczenia tyralierą oraz określenie ich zagęszczeń i liczebności na ternie Rejonu Hodowlanego nr 1.
- 5) Opinie i uwagi Zarządu Okręgowego PZŁ w Ciechanowie oraz Ostrołęce.
- 6) Zarządzenia i wytyczne sanitarne dotyczące zwalczania i zapobiegania ASF.
- 7) Zestawienia na podstawie raportów z SILP dotyczących rozmiaru szkód wyrządzonych w drzewostanach przez zwierzynę płową oraz kosztów ponoszonych na ochronę przed zwierzyną płową według nadleśnictw Pułtusk, Wyszaków, Ostrów Mazowiecka.

Zaproponowany sposób zarządzania populacjami zwierzyny w Rejonie Hodowlanym nr 1 na najbliższe 10 lat, uwzględnia obecne warunki środowiskowe, w tym leśne i polne, warunki antropogeniczne oraz stan ilościowy i jakościowy populacji poszczególnych gatunków. W ostatnich 10 latach stan ilościowy poszczególnych gatunków, a szczególnie łośa, jelenia i sarny zwiększył się. Zauważa się również nadmierną penetrację ludności wynikającą z potrzeby wypoczynku, a także nadal panującemu zwyczajowi zbierania runa leśnego. Przeważająca powierzchnia siedlisk borowych, łatwo dostępnych dla ludzi terenów powoduje, że kurczy się powierzchnia ostoi dla zwierzyny. W związku z tym zwierzyna migruje zwiększając swoje zapotrzebowanie energetyczne czego wynikiem są coraz większe szkody w drzewostanach. Specjalizacja produkcji rolnej powoduje z kolei, że skład gatunkowy uprawianej roślinności jest mało zróżnicowany. Zubaża to żer jakościowy, co również jest powodem migracji i dużych szkód łowieckich.

Zasady selekcji określają w sposób następujący optymalne zagęszczenia gatunków zwierząt łownych:

- łoś- 2-5 os./1000 ha powierzchni leśnej;
- jelen- 15-30 os./1000 ha powierzchni leśnej (w szczególnych przypadkach do 50 os./1000 ha);
- sarna- 3-10 os. /100 ha powierzchni obwodu, wspomina się również o niezbędnym minimum wynoszącym 2 os./100 ha.

W przypadku dzika o zagęszczeniu decyduje poziom szkód w uprawach rolnych, a obecnie ze względu na przepisy dotyczące stref ochronnych występowania ASF zagęszczenie określone zostało na max. 5 os./1000 ha.

Zasady selekcji jak i inne opracowania tematu nie uwzględniają do końca lokalnych ograniczeń i uwarunkowań wynikających chociażby z warunków środowiskowych leśnych i polnych, występowania drapieżników, antropopresji oraz innych czynników. Nie określony został również poziom akceptowalnych szkód od zwierzyny oraz kosztów poniesionych na ochronę drzewostanów przed zwierzyną. Taka sytuacja ma miejsce w Rejonie Hodowlanym nr 1.

W okresie ostatnich 10 lat liczebność populacji poszczególnych gatunków zmieniła się zdecydowanie. Zmiany w okresie 2007-2017 populacji łośa, jelenia, sarny i dzika oraz założony docelowy stan ilościowy na rok 2027 przedstawiają poniższe tabele:

ŁOŚ

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]			Wzrost procentowy 4/2
	Stan na 1.04.2007 r	Stan na 10.03.2016 r.	Docelowe na 2027 r.	
1	2	3	4	5
Ostrów Maz.	0	45	10	+100
Wyszków	10	110	20	+200
Pułtusk	20	126	20	0
Razem	30	281	50	+167

JELEŃ

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]			Wzrost procentowy 4/2
	Stan na 1.04.2007 r	Stan na 10.03.2016 r.	Docelowe na 2027 r.	
1	2	3	4	5
Ostrów Maz.	269	426	354	+132
Wyszków	226	599	328	+145
Pułtusk	186	426	291	+156
Razem	681	1453	973	+143

SARNA

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]			Wzrost procentowy 4/2
	Stan na 1.04.2007 r	Stan na 10.03.2016 r.	Docelowe 1.04.2027 r.	
1	2	3	4	5
Ostrów Maz.	870	1445	1575	+181
Wyszków	630	1138	1212	+192
Pułtusk	989	1271	1213	+123
Razem	2489	3854	4000	+161

DZIK

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]			Wzrost procentowy 4/2
	Stan na 1.04.2007 r	Stan na 10.03.2016 r.	Docelowe 1.04.2027 r.	
1	2	3	4	5
Ostrów Maz.	294	341	414	+141
Wyszków	278	527	367	+132
Pułtusk	300	446	414	+138
Razem	872	1314	1195	+137

Nastąpił zdecydowany wzrost liczebności łośi, jeleni, saren i dzików w stosunku do stanu początkowego poprzedniego WŁPH. Zaplanowana docelowa w 2027 roku liczebność poszczególnych gatunków w porównaniu do stanu z 2007 roku również będzie większa.

Analizując rozmiar szkód powierzchniowych od zwierzyny płowej, jak i koszty poniesione na ochronę lasu przed nią za lata 2011-2015 zauważalny jest zdecydowany wzrost tych wskaźników, co przedstawiają poniższe tabele:

ŁOŚ

Rozmiar szkód od łośia na terenie nadleśnictw z Rejonu Hodowlanego nr 1						
Nadleśnictwo	w latach 2011-2015 [ha]					Razem [ha]
	2011	2012	2013	2014	2015	
Ostrów Maz.	8	2	5	20	13	48
Wyszków	34	37	55	47	53	226
Pułtusk	142	114	114	114	113	597
Ogółem	184	153	174	181	179	871

JELEŃ

Rozmiar szkód od jelenia na terenie nadleśnictw z Rejonu Hodowlanego nr 1						
Nadleśnictwo	w latach 2011-2015 [ha]					Razem [ha]
	2011	2012	2013	2014	2015	
Ostrów Maz.	160	36	75	125	162	558
Wyszków	155	183	191	202	238	969
Pułtusk	174	159	226	150	195	904
Ogółem	489	378	492	477	595	2431

SARNA

Rozmiar szkód od sarny na terenie nadleśnictw z Rejonu Hodowlanego nr 1						
Nadleśnictwo	w latach 2011-2015 [ha]					Razem [ha]
	2011	2012	2013	2014	2015	
Ostrów Maz.	63	15	27	26	75	206
Wyszków	26	34	56	63	68	247
Pułtusk	204	172	106	101	118	701
Ogółem	293	221	189	190	261	1154

Rejon nr 1:

Rozmiar szkód od zwierzyny płowej na terenie nadleśnictw z Rejonu Hodowlanego nr 1						
Nadleśnictwo	w latach 2011-2015 [ha]					Razem [ha]
	2011	2012	2013	2014	2015	
Ostrów Maz.	231	52	106	171	250	810
Wyszków	214	254	302	311	358	1439
Pułtusk	520	445	446	364	426	2201
Ogółem	965	751	854	846	1034	4450

Rejon nr 1:

Poniesione koszty z ochrony lasu przed zwierzyną na terenie nadleśnictw z Rejonu Hodowlanego nr 1						
Nadleśnictwo	w latach 2011-2015 [tys. zł]					Razem [tys. zł]
	2011	2012	2013	2014	2015	
Ostrów Maz.	176	80	111	79	167	613
Wyszków	224	140	149	163	597	1273
Pułtusk	368	455	415	352	308	1898
Ogółem	768	675	675	594	1072	3784

W ciągu ostatnich 5 lat zarejestrowane szkody powierzchniowe od zwierzyny płowej przekroczyły 4 tys. ha, a koszty związane z ochroną przed zwierzyną w analogicznym okresie wyniosły 3,78 mln zł. **Z punktu widzenia prowadzonej gospodarki leśnej są to wielkości nie do zaakceptowania w dalszej działalności leśnej nadleśnictw.**

W ostatnim dziesięcioleciu zauważalny jest spadek gatunków obcych, niepożądanych w łowisku: norki amerykańskiej (*Mustela vison*) i szopa pracza (*Procyon lotor*). Liczebność norki amerykańskiej zdecydowanie spadła, natomiast szop pracza występuje w niewielkiej liczbie. Nastąpił wzrost liczebności lisa (*Vulpes vulpes*) i kuny (*Martes domestica*), zmniejszyła się populacja jenota (*Nyctereutes procyonoides*), borsuka (*Meles meles*) i tchórza zwyczajnego (*Mustela putorius*).

Populacja zająca (*Lepus europaeus*) w stosunku do 2007 r. wzrosła o 172%, natomiast liczebność kuropatwy (*Perdix perdix*) zmniejszyła się o 57%. Ponadto w okresie obowiązywania WŁPH na lata 2007-2017 stwierdzono na terenie całego rejonu hodowlanego występowanie populacji wilka (*Canis lupus. L.*). Mimo fluktuacji jego liczebności w poszczególnych sezonach łowieckich spowodowanych m.in. migracjami na teren innych nadleśnictw, wilk jest już stałym elementem krajobrazu Puszczy Białej.

Zarządzając populacjami zwierzyny w latach 2017-2027 w Rejonie Hodowlanym nr 1 należy podjąć następujące działania:

1. Dokonać rzetelnej oceny liczebności i struktury populacji zwierząt łownych.

W tym celu zaleca się stosowanie następujących metod oceny liczebności i struktury populacji zwierzyny:

- 1) metody bezpośrednie: liczenia tyralierą;
- 2) całoroczne obserwacje (rejestrowane);
- 3) metody pośrednie:
 - a. liczenie tropów w czasie zalegania pokrywy śniegu,
 - b. tropienia na transektach.
- 4) inne metody inwentaryzacji zwierzyny, uzgodnione z Koordynatorem Rejonu Hodowlanego nr 1 i Dyrektorem RDLP w Warszawie.

Do ustalenia liczebności i struktury płci oraz wieku populacji zwierzyny płowej należy wykorzystać łącznie wyniki wyżej wymienionych metod. Karty potwierdzające wynik inwentaryzacji zwierzyny (ich kopie), dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego przekazuje do właściwego terytorialnie nadleśnictwa. Zestawienie wyników inwentaryzacji zwierzyny w podziale na poszczególne obwody łowieckie, nadleśnictwo przekazuje do właściwego terytorialnie Koordynatora Rejonu Hodowlanego. Koordynator Rejonu Hodowlanego, przekazuje informacje o liczebności zwierzyny (zestawionej obwodami, nadleśnictwami i w ramach Rejonu Hodowlanego), do właściwego terytorialnie ZO PZŁ i biura RDLP w Warszawie.

2. Redukować do minimum gatunki uznane za niepożądane tj. norkę amerykańską i szopa pracza. W sposób zdecydowany pozyskiwać również lisa.

3. Dostosować liczebność zwierząt łownych szczególnie zwierzyny płowej do warunków panujących w obwodach z uwzględnieniem zasobności biotopów, antropopresji, akceptowalnego rozmiaru powierzchniowego szkód i kosztów

poniesionych na ochronę lasu. Przyjęcie powyższych założeń nie wyklucza możliwości zwiększenia stanów liczebnych, jeżeli monitoring danych o populacjach zwierzyny oraz wielkości szkód będą wskazywały na taką możliwość. Zasadne i racjonalne wydaje się wyjście od stanów zwierzyny gwarantujących możliwość zachowania stabilności populacji gatunków zwierzyny w rejonie hodowlanym, prowadzenia optymalnej hodowli lasu oraz unikanie nadmiernych i nieuzasadnionych kosztów ochrony przed zwierzyną i ewentualne późniejsze korekty liczebności, zwłaszcza, że stany te są znacznie wyższe niż stany wyjściowe z 2007 r.

Za nadmierne szkody w uprawach i młodnikach przyjmuje się szkody powyżej 20%, których sumaryczna wielkość przekracza poziom 10% powierzchni wszystkich upraw i młodników na obszarze poszczególnych obwodów w danym roku. Za nadmierne koszty w zakresie ochrony przed zwierzyną uznaje się sytuację, w której średnioroczne koszty zabezpieczenia (ochrony) uprawy (1-5 rok życia) przekraczają wartość 10% kosztów jej przygotowania i odnowienia, a także późniejszych poprawek w odnowieniach sztucznych (koszt sadzonek, przygotowanie gleby i sadzenie) na obszarze poszczególnych obwodów w danym roku.

Dla celów porównawczych szkody jak i koszty będą liczone także dla nadleśnictw i rejonu hodowlanego. W przypadku łosia poziom szkód i wysokość kosztów będzie uwzględniany po zniesieniu moratorium.

Jeśli oba wskaźniki w badanym okresie w danym obwodzie nie zostaną przekroczone może nastąpić zwiększenie stanów docelowych zwierzyny płowej o maksymalnie +30% przyjętych stanów docelowych. Decyzję o tym podejmuje nadleśniczy odpowiadający za stan lasu, w porozumieniu z Koordynatorem Rejonu Hodowlanego, a zmiany te wprowadzone będą przy tworzeniu najbliższego Roczego Planu Łowieckiego. O fakcie tym Koordynator Rejonu Hodowlanego, informuje Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

4. Zaleca się w prowadzonej gospodarce łowieckiej w rejonie hodowlanym kontynuowanie dobrych praktyk hodowlanych mających na celu ograniczanie szkód od zwierzyny płowej w drzewostanach poprzez m.in. wprowadzanie większej ilości gatunków biocenotycznych na nowo zakładanych uprawach,

dostosowanie cięć pielęgnacyjnych do miejsc przebywania jeleni w celu wykładania drzew zgryzowych.

5. Prowadzenie innych działań pozwalających na zwiększenie zagęszczenia populacji jelenia i sarny w celu osiągnięcia średnich optymalnych zagęszczeń zapisanych w Zasadach Selekcji.
6. Do czasu zniesienia strefy ochronnej występowania ASF, zagęszczenie dzika utrzymywać na poziomie nie większym niż 5 os./1000 ha powierzchni obwodu.
7. W przypadku istotnych zmian liczebności zwierzyny lub pojawienia się nowych, zwłaszcza obcych gatunków w obwodach, wprowadzić odstrzał oraz korygować jego poziom w kolejnych rocznych planach łowieckich.
8. Jeżeli występujące w obwodzie łowieckim osobniki określonego gatunku zwierzyny grubej stanowią część populacji mającej swoją ostoję w kilku obwodach, stan docelowy zagęszczenia określony dla obwodu należy traktować umownie.
9. Po pięciu latach obowiązywania WŁPH na lata 2017-2027, zaleca się przeprowadzenie inwentaryzacji zwierzyny na terenie rejonu hodowlanego we współpracy z wybranym ośrodkiem naukowym.
10. Wyniki inwentaryzacji będą podstawą do powtórnej analizy zapisów WŁPH na lata 2017-2027 i ewentualnej weryfikacji parametrów w nim zawartych przez strony uczestniczące w procesie jego sporządzania i uzgadniania. Z wnioskiem o powtórna analizę WŁPH wystąpi Dyrektor RDLP w Warszawie na prośbę Koordynatora Rejonu Hodowlanego nr 1 lub z własnej inicjatywy.
11. Uintensyfikować działania dzierżawców obwodów i leśników mające na celu lepsze zagospodarowanie obwodów łowieckich oraz zmniejszenie szkód i kosztów mających związek ze zwierzyną łowną.
12. Zabrania się wsiedlania odłowionych w granicach miast dzików na tereny obwodów łowieckich RDLP w Warszawie. Dzikie z odłowów nie podlegają badaniom na obecność pasożytów i chorób, a wsiedlenie ich do łowiska może spowodować zaistnienie zagrożenia epizootycznego dziko występujących zwierząt w lesie.

Wszelkie zmiany w zakresie przyjętych docelowych liczebności zwierzyny w WŁPH, dokonuje Dyrektor RDLP w Warszawie (odpowiedzialny za sporządzenie WŁPH),

w porozumieniu z ZO PZŁ, na wniosek nadleśniczego po uzyskaniu akceptacji koordynatora Rejonu Hodowlanego.

2.3. WYTYCZNE DOTYCZĄCE GOSPODAROWANIA, LICZEBNOŚĆ I ZAGĘSZCZENIE AKTUALNE ORAZ DOCELOWE WYSTĘPUJĄCYCH GATUNKÓW ZWIERZINY GRUBEJ

2.3.1. ŁOŚ (*ALCES ALCES*)

Podsumowanie oceny liczebności z roku 2016, wykonanej pędzeniami próbnymi w sześciu RDLP na wschód od Wisły, dało wynik 28 065 osobników. W okresie trwania moratorium populacja uległa znacznemu postarzeniu, czego efektem jest między innymi większa liczba obserwowanych byków z formą poroża typu półłopatacz i łopatacz. Liczebność populacji łosia w kraju osiąga najwyższe stany w historii gatunku, a jej lokalne zagęszczenia są znacząco wyższe od zagęszczeń jeleni na tych obszarach. W 2015 roku Ministerstwo Środowiska przygotowało projekt rozporządzenia w sprawie przywrócenia sezonu polowań na łosie. Pomimo uzyskania pozytywnych opinii PROP, PZŁ i LP nie weszło ono w życie, na skutek protestów aktywistów będących przeciwnikami polowania na ten gatunek. Jednakże przywrócenie zarządzania populacją poprzez łowieckie gospodarowanie jest jedynym racjonalnym sposobem ograniczenia negatywnego wpływu łosia na środowisko jego bytowania.

Ze względu na charakter drzewostanów i siedlisk z niewielką powierzchnią olsów i łągów oraz brakiem bagien, torfowisk i podmokłych łąk śródleśnych występujących na terenie całego rejonu hodowlanego (wyjątek stanowią doliny Bugu i Narwi), gospodarowanie populacją łosia jest utrudnione, a w niektórych przypadkach niezasadne. Niewielka powierzchnia właściwych biotopów i planowanie hodowlane bez uwzględnienia preferencji środowiskowych dla łosia, z jednoczesnym wyznaczeniem stanów docelowych jego występowania w całym rejonie hodowlanym, w konsekwencji mogą się przyczynić do powstania dużych szkód w drzewostanach. Dlatego też docelowe występowanie łosia w ramach rejonu hodowlanego odniesiono do miejsc, w których gatunek ten znajduje najlepsze warunki środowiskowe do rozwoju, jednocześnie gwarantujące zachowanie jego

populacji w Puszczy Białej. W ostatnich latach obserwuje się w rejonie wzrost liczebności tego gatunku. W wielu obwodach łoś pojawia się jako gatunek przechodni, występujący czasowo i czyniący szkody w drzewostanach. W miejscach niewłaściwych (nieodpowiadających ekologii i behawiorowi łośia), jego populacja powinna być redukowana. Jako górną granicę zagęszczenia dla środowisk ubogich należy przyjąć 2 os./1000 ha powierzchni leśnej, a dla środowisk zasobnych w żer – 5 os./1000 ha. W przypadku zniesienia moratorium na odstrzał łośia, o wielkości gospodarowania populacją tego gatunku będzie decydował nadleśniczy w porozumieniu z Koordynatorem Rejonu Hodowlanego. W ramach Rejonu Hodowlanego nr 1 najlepszym warunkom do prowadzenia gospodarowania populacją łośia, odpowiadają obwody łowieckie numer: 244, 193, 166 (Nadleśnictwo Wyszaków), 91, 103, 113, 143, 157, 170, 197, 213, 230 (Nadleśnictwo Pułtusk), 88, 100, 101, 111, 181 (Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka). W pozostałych obwodach nie powinien być planowany docelowo, a ewentualne jego pozyskanie powinno uwzględniać zasady selekcji dla byków. Struktura płci populacji winna wynosić: 1:1 do 1:1,5 na korzyść kłep.

Przyrost zrealizowany nie powinien być ustalany na poziomie powyżej 20% wiosennego stanu populacji, tj. powinien kształtować się na poziomie średniego przyrostu zrealizowanego w rejonie hodowlanym i może być korygowany każdego roku. Z uwagi na częste prowadzenie dwóch łośzaków przez kłepy w ostatnich latach, istnieje możliwość ustalania przyrostu zrealizowanego na poziomie do 30% wiosennego stanu populacji.

Struktura pozyskania w grupach płciowo - wiekowych winna wynosić:

- byki - około 40 %;
- kłepy - około 40 %;
- łośzaki - do 20 %.

Przy strukturze płci populacji na poziomie 1:1,5 należy bezwzględnie zachować równowagę ilościową byków i kłep w odstrzale. Odstrzał byków łownych nie powinien przekraczać 5% puli odstrzałowej byków w skali rejonu hodowlanego oraz może być przyznawany jedynie w obwodach, gdzie łośie występują stale. Jako byki łowne powinny być odstrzeliwane osobniki stare, w szczytowej fazie rozwoju poroża. W przypadku tego gatunku jest to jedyne wiarygodne kryterium selekcji, ponieważ dokładne określenie wieku po sylwetce i cechach morfologicznych, jest

niemożliwe. Pozyskanie klęp i łoszaków należy prowadzić w pierwszej kolejności poprzez odstrzał sztuk chorych i cherlawych, o masie tuszy mniejszej niż przeciętna oraz klęp starych i prowadzących słabe potomstwo. Klępy prowadzące bliźnięta oraz łoszaki – bliźnięta powinny być oszczędzane.

ŁOŚ

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
88	4	2	1	0	6	3
100	5	2	1	0	4	1
101	3	1	1	0	5	2
111	12	2	2	0	10	2
126	2	0	0	0	1	0
127	6	0	2	0	12	0
139	3	0	0	0	1	0
154	0	0	0	0	0	0
155	0	0	0	0	0	0
156	1	0	0	0	0	0
181	4	3	1	1	2	2
182	5	0	1	0	1	0
Średnia dot. (4-7)	Σ45	Σ10	1	0	3	1

ŁOŚ

Nadleśnictwo Wyszaków:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
140	17	0	3	0	4	0
141	6	0	1	0	4	0
166	10	10	1	2	3	3
142	5	0	1	0	7	0
167	3	0	1	0	3	0
194	7	0	2	0	2	0
183	5	0	2	0	3	0
195	0	0	0	0	0	0
168	0	0	0	0	0	0
193	11	8	1	1	4	3
196	4	0	1	0	3	0
244	19	2	5	1	18	2
212	17	0	3	0	6	0
228	6	0	2	0	41	0
245	0	0	0	0	0	0
Średnia dot. (4-7)	Σ110	Σ20	2	0	7	1

ŁOŚ

Nadleśnictwo Pułtusk:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
91	2	2	0	0	4	4
102	8	0	1	0	2	0
103	2	2	1	1	6	6
112	9	0	2	0	4	0
113	4	2	1	0	2	1
129	0	0	0	0	0	0
130	10	0	2	0	5	0
143	12	2	2	0	5	1
144	2	0	0	0	2	0
157	2	2	0	0	2	2
169	5	0	1	0	10	0
170	15	3	4	1	9	2
197	20	3	4	1	6	1
213	10	2	4	1	11	2
229	5	0	2	0	9	0
230	20	2	3	0	8	1
Średnia dot. (4-7)	Σ126	Σ20	2	0	5	1

ŁOŚ

Rejon nr 1:

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
Ostrów Maz.	45	10	1	0	3	1
Wyszków	110	20	2	0	7	1
Pułtusk	126	20	2	0	5	1
Średnia dot. (4-7)	Σ281	Σ50	2	0	5	1

2.3.2. JELEŃ SZLACHETNY (*CERVUS ELAPHUS*)

Poziom liczebności populacji jelenia szlachetnego na terenie rejonu hodowlanego powinien być dostosowany do występowania właściwych biotopów dla tego gatunku, wielkości kompleksów leśnych (min. 500 ha) oraz stwierdzonego rozmiaru szkód w drzewostanach i wielkości nakładów na ochronę przed tymi szkodami. W obwodach, gdzie nie występują duże kompleksy leśne, gdzie jeleń występuje okresowo, wyrządzając szkody zarówno w lesie, jak i na polach nie powinien być planowany docelowo. Hodowla i gospodarowanie populacją na takim obszarze jest niemożliwa, dlatego dopuszcza się pozyskanie w celu całkowitej redukcji, z uwzględnieniem przyjętych zasad selekcji dla byków. Decyzję w tym zakresie podejmuje nadleśniczy, na terenie którego nadleśnictwa leży dany obwód łowiecki. Fakt ten nadleśniczy uzgadnia z Koordynatorem Rejonu Hodowlanego. Gospodarowanie populacją powinno ograniczyć się do następujących obwodów łowieckich według nadleśnictw:

- Ostrów Mazowiecka – obwód łowiecki nr 100, 111, 126, 155, 139, 156, 181, 182;
- Wyszaków – obwód łowiecki nr 140, 141, 166, 142, 167, 183, 194, 193, 168, 195, 212, 196, 244;
- Pułtusk – obwód łowiecki nr 102, 103, 112, 129, 130, 143, 170, 197, 213, 230.

Liczebność populacji jelenia na obszarze Rejonu Hodowlanego nr 1, zwiększyła się na przestrzeni ostatnich 10 lat. Pomimo występowania na terenach o dużej lesistości oraz sprzyjających warunkach siedliskowych populacja jelenia nie jest ustabilizowana. W niektórych obwodach nadal pojawia się tylko okresowo.

Docelowym kierunkiem gospodarowania populacją tego gatunku w trakcie trwania planu, jest doprowadzenie do jej ustabilizowania, czyli osiągnięcia właściwej struktury płciowej i postarzenie populacji, a tym samym podniesienie jakości trofealnej byków. Pożądana struktura płci powinna kształtować się w przedziale od 1:1 do 1:1,5 na korzyść łań. Przyrost zrealizowany w zależności od struktury płci, presji drapieżników, kłusownictwa i innych czynników wpływających na ubytki może kształtować się w przedziale od 10–30% stanu wiosennego populacji. Przyrost zrealizowany może wynosić nawet poniżej 10%, w wyjątkowych przypadkach jakimi są np. straty wywołane przez wilki.

Za optymalne zagęszczenie, pozwalające na prowadzenie właściwej gospodarki gatunkiem na terenie rejonu uważa się zagęszczenie wynoszące ok. 15-30 os./1000 ha powierzchni leśnej obwodu. Przyjęte zagęszczenie w poszczególnych obwodach uzależnione jest od kategorii obwodu oraz innych czynników decydujących o jakości bytowania jelenia. Przyjęte docelowe ilości jelenia w obwodach mogą ulec zwiększeniu na koniec obowiązywania WŁPH o max + 30% przyjętych stanów wyjściowych. Zmiany wynikać będą z udokumentowanego nie występowania istotnych szkód w drzewostanach lub ponoszenia nadmiernych kosztów związanych z ochroną przed zwierzyną.

Plan odstrzału musi wynikać z rzeczywistego stanu populacji i nie może być prostym przełożeniem wskaźników modelowych. W populacjach o zachwianej strukturze wiekowej, w grupie jeleni – byków i przewadze osobników w I klasie należy prowadzić ochronę byków prawidłowo rozwijających się w II klasie wieku oraz ograniczenie nadmiernego odstrzału w I klasie. Odstrzał w I klasie wieku nie może w żadnym przypadku przekraczać 40% stanu jeleni – byków przeznaczonych do odstrzału w danym sezonie, a tym samym niedopuszczalnym jest, aby jelenie – byki były zamiennie realizowane w innych niż zaplanowane klasach wiekowych. W przypadku zachwiania struktury wiekowej byków – brak pozyskania byków w III klasie wieku, odstrzał byków nie powinien przekraczać 20% pozyskania wszystkich jeleni.

Struktura pozyskania jelenia szlachetnego winna wynosić:

a) w grupach płciowo - wiekowych:

- byki 30 - 40%;
- łanie 40 - 50%;
- cielęta do 30%.

b) w klasach wieku byków:

- I klasa wieku (1 – 4 poroże - 2 – 5 rok życia)- 20 - 40%;
- II klasa wieku (5 – 9 poroże - 6 – 10 rok życia)- 30 - 50%;
- III klasa wieku (10 poroże i powyżej - 11 rok życia i starsze) do 30%.

Za byka łownego uznaje się byka w III klasie wieku (od 11 roku życia włącznie i starszego) o prawidłowo ukształtowanym porożu (obustronnie koronnego), nie wykazującego cech selekcyjności.

JELEŃ SZLACHETNY**Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:**

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe*
1	2	3	4	5	6	7
88	8	0	1	0	13	0
100	8	8	1	1	6	6
101	5	0	1	0	8	0
111	12	10	2	1	10	8
126	33	40	4	5	11	13
127	0	0	0	0	0	0
139	65	45	10	7	20	14
155	34	26	7	6	16	12
154	2	0	1	0	3	0
156	90	80	17	15	26	24
181	60	25	14	6	35	15
182	110	120	14	16	22	24
Średnia dot. (4-7)	Σ427	Σ354	6	5	14	10

* zagęszczenie na 1000 ha powierzchni leśnej w obwodach, w których planowane są stany docelowe wynosi 14 osobników.

JELEŃ SZLACHETNY**Nadleśnictwo Wyszaków:**

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe*
1	2	3	4	5	6	7
140	70	38	13	7	18	10
141	28	8	7	2	20	6
166	120	72	17	11	33	20
142	22	20	5	4	31	28
167	11	0	2	0	9	0
183	74	17	23	5	50	11
194	128	63	32	16	38	19
193	18	14	2	2	6	5
168	9	9	1	1	14	14
195	55	52	10	10	16	15
212	40	25	8	5	15	9
196	18	10	4	2	12	7
228	0	0	0	0	0	0
244	6	0	2	0	6	0
245	0	0	0	0	0	0
Średnia dot. (4-7)	Σ599	Σ328	8	4	18	10

* zagęszczenie na 1000 ha powierzchni leśnej w obwodach, w których planowane są stany docelowe wynosi 13 osobników.

JELEŃ SZLACHETNY
Nadleśnictwo Pułtusk:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe*
1	2	3	4	5	6	7
91	5	0	1	0	9	0
102	88	73	11	9	23	19
103	11	10	3	3	35	31
112	40	30	7	5	19	14
113	5	18	1	4	3	9
129	28	20	7	5	25	18
130	70	60	13	11	35	30
143	54	10	7	1	25	5
144	7	0	1	0	6	0
157	11	0	2	0	8	0
169	6	0	1	0	12	0
170	28	20	7	5	16	12
197	38	30	7	5	11	8
213	9	5	3	2	10	6
229	3	0	1	0	5	0
230	23	15	4	2	9	6
Średnia dot. (4-7)	Σ426	Σ291	5	3	16	10

* zagęszczenie na 1000 ha powierzchni leśnej w obwodach, w których planowane są stany docelowe wynosi 14 osobników.

JELEŃ SZLACHETNY**Rejon nr 1:**

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowe	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowa	Aktualne	Docelowa
1	2	3	4	5	6	7
Ostrów Maz.	427	354	6	5	14	10
Wyszków	599	328	8	4	18	10
Pułtusk	426	291	5	3	16	10
Średnia dot. (4-7)	Σ1452	Σ973	6	4	16	10

* zagęszczenie na 1000 ha powierzchni leśnej w obwodach, w których planowane są stany docelowe wynosi 14 osobników.

2.3.3 SARNA (*CAPREOLUS CAPREOLUS*)

Średnie aktualne zagęszczenie saren w Rejonie nr 1, osiągnęło dolny poziom zbliżony do zalecanego w „Zasadach selekcji”. W związku z rosnącą liczebnością dużych drapieżników, w niektórych przypadkach stan docelowy gatunku może być niższy od wyznaczonego w „Zasadach selekcji”. Każdy taki przypadek wymaga jednak indywidualnego uzasadnienia, a samo gospodarowanie populacją wymaga wyjątkowej uwagi.

Optymalne zagęszczenie sarny powinno wynosić ok. 3 - 10 os./100 ha powierzchni obwodów. Zważywszy na aktualne zagęszczenie sarny w łowiskach, należy uczynić wszystko, aby w ciągu najbliższych lat utrzymać ten stan na dotychczasowym poziomie. W przypadku rosnących szkód od zwierzyny istnieje możliwość zmniejszenia zagęszczenia sarny, do poziomu umożliwiającego zachowanie stabilności gatunku i prowadzenie jego użytkowania łowieckiego. Przyjęte docelowe ilości sarny w obwodach mogą ulec zwiększeniu na koniec obowiązywania WŁPH o max +30% przyjętych stanów wyjściowych. Zmiany wynikać będą z udokumentowanego nie występowania istotnych szkód w drzewostanach lub ponoszenia nadmiernych kosztów związanych z ochroną przed zwierzyną. Zmiany zagęszczenia, a tym samym stanu docelowego w obwodach podejmuje nadleśniczy odpowiadający za stan lasu, w porozumieniu z Koordynatorem Rejonu Hodowlanego. O fakcie tym informuje pisemnie Koordynatora Rejonu, który z kolei po zakończeniu sezonu łowieckiego informuje Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

Pożądana struktura płci powinna kształtować się w przedziale od 1 : 1,5 do 1 : 2,5 na korzyść kóz. Przyrost zrealizowany powinien wynosić od 10 do 30% stanu wiosennego populacji, w zależności od tego czy w obwodzie występują liczne drapieżniki, np. nadmierna ilość lisów, gęsta sieć dróg lub wzmożone kłusownictwo. Pod uwagę należy wziąć także obecność oraz rosnącą liczebność wilka, na terenie Rejonu Hodowlanego.

Wielkość pozyskania należy ustalać w zależności od planowanego zagęszczenia docelowego. Powinna ona wynosić od 50% do 100% przyrostu zrealizowanego. W przypadkach, gdy osiągnięcie zagęszczenia docelowego jest zagrożone – poniżej 50% w wyjątkowych uzasadnionych przypadkach dopuszcza się planowanie

odstrzału, gdy nie ma możliwości osiągnięcia stanu docelowego. Jednakże w takich przypadkach nie może ono wynosić więcej niż 10% planowanego przyrostu.

Struktura pozyskania:

a) w grupach płciowo - wiekowych:

- rogacze - 40 - 50%;
- kozy - 40 - 50%;
- kozłeta - do 20% - ze wskazaniem kozłat płci żeńskiej.

b) w klasach wiekowych saren rogaczy:

- I klasa (1-2 poroże - 2-3 rok życia) - do 50%;
- II klasa (3 poroże i dalsze - 4 rok życia i starsze) - dopełnia do 100%.

Za rogacza łownego uznaje się regularnego szóstaka (lub powyżej tej formy), w wieku od szóstego roku życia włącznie, wzwyż, nie wykazującego oznak selekcyjności.

SARNA

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni	
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej	
			Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5
88	54	95	1	2
100	82	110	1	2
101	111	100	3	2
111	116	130	2	2
126	150	190	2	2
127	45	70	1	2
139	100	130	2	2
155	127	140	3	3
154	72	100	2	3
156	148	120	3	2
181	120	130	3	3
182	320	260	4	3
Średnia dot. (4-5)	Σ1445	Σ1575	2	2

SARNA**Nadleśnictwo Wyszaków:**

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni	
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej	
			Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5
140	100	142	2	3
141*	60	53	1	1
166	135	178	2	3
142*	50	96	1	2
167*	46	68	1	1
183*	60	64	2	2
194	110	105	3	3
193*	127	105	2	1
168*	55	85	1	1
195*	79	105	2	2
212*	70	64	1	1
196*	58	45	1	1
228*	47	27	1	1
244*	106	62	3	2
245*	35	13	1	0
Średnia dot. (4-5)	Σ1138	Σ1212	2	2

*ze względu na dużą urbanizację i presję ze strony wałęsających się psów osiągnięcia stanów docelowych może być utrudnione, a z pewnością będzie to proces długotrwały.

SARNA
Nadleśnictwo Pułtusk:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni	
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej	
			Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5
91	55	100	1	2
102	130	130	2	2
103	51	55	1	1
112	106	90	2	2
113	45	70	1	2
129	90	110	2	3
130	80	100	1	2
143	80	40	1	1
144	118	45	2	1
157	70	70	1	1
169	35	32	1	1
170	70	75	2	2
197	90	90	2	2
213	70	40	3	1
229	31	66	1	2
230	150	100	2	2
Średnia dot.(4-5)	Σ1271	Σ1213	2	2

SARNA
Rejon nr 1:

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni	
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej	
			Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5
Ostrów Maz.	1445	1575	2	2
Wyszków	1138	1212	2	2
Pułtusk	1271	1213	2	2
Średnia dot.(4-5)	Σ3854	Σ4000	2	2

2.3.4. DANIEL (*DAMA DAMA*)

Daniele w ramach Rejonu Hodowlanego nr 1, występują wyłącznie w obwodzie 111, gdzie zostały wsiedlone. Obecna ich ilość wynosi 4 sztuki. W związku z powyższym przy takiej ilości nie można mówić o właściwym gospodarowaniu populacją. Dopuszcza się dalsze zwiększanie ilości danieli w tym obwodzie. Rozmiar pozyskania tego gatunku należy uzgodnić z nadleśniczym na terenie, którego znajduje się obwód łowiecki.

W ramach Rejonu Hodowlanego nie zaleca się dokonywania wsiedleń danieli. Fakt taki należy każdorazowo uzgadniać z właściwym terytorialnie nadleśniczym i Koordynatorem Rejonu Hodowlanego. Zgodę na wsiedlenie danieli wydaje Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, po spełnieniu przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego wszelkich prawnych wytycznych w tym zakresie.

W przypadku omawianego gatunku nie stwierdzono konfliktu między jeleniem i daniem na terenie ich występowania w dużych kompleksach leśnych. Zaleca się jednak unikanie introdukcji daniela na obszary, gdzie jelen ma dobre warunki do utrzymania trwałości populacji i jest stałym elementem istniejącej fauny.

W przypadku gospodarowania populacją daniela, należy dążyć do ukształtowania jego struktury płci w stosunku 1:1,5 na korzyść łań. W przypadku niewielkich populacji lub ugrupowań osobników dopuszcza się większy udział łań. Struktura pozyskania w takiej sytuacji może odbiegać od ramowych zasad gospodarowania populacjami daniela.

W sprzyjających warunkach środowiska, zagęszczenie może wynosić ok. 30 – 35 os./1000 ha powierzchni leśnej obwodu. Jego wielkość może ulec zmianie na wniosek nadleśniczego, w porozumieniu z Koordynatorem Rejonu. Przyrost zrealizowany w prawidłowo funkcjonujących populacjach powinien kształtować się na poziomie 25 – 30% stanu wiosennego populacji.

Struktura pozyskania:

a) w grupach płciowo – wiekowych:

- byki- 30 – 40%;
- łanie- do 50%;
- cielęta- 10 – 20%.

b) w klasach wieku danieli byków:

- I klasa wieku (1-2 poroża; 2-3 roku życia)- 30-40%;
- II klasa wieku (3-6 poroża; 4-7 roku życia)- 40-50%;
- III klasa wieku (7 poroże i dalsze; 8 rok życia i starsze) do 20%.

Za byka łownego uznaje się regularnego łopatacza w 8 roku życia i starszego o prawidłowo ukształtowanych łopatach. Pozyskanie łań i cieląt należy prowadzić poprzez odstrzał osobników o masie tuszy mniejszej niż przeciętna w rejonie hodowlanym łań starych i późno urodzonych cieląt.

DANIEL

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Numer obwodu	Liczebność		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni	
	Aktualna*	Docelowa*	Ogólnej	
			Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5
111	4	5	1	1
Średnia dot. (4-5)	Σ4	Σ5	1	1

2.3.5. DZIK (*SUS SCROFA*)

Stan liczebności populacji dzika w obwodzie należy utrzymywać na takim poziomie, aby nie powodować nadmiernego wzrostu szkód w uprawach i plonach rolnych. Ze względu jednak na zakwalifikowanie części rejonu hodowlanego do strefy ochronnej występowania ASF i koniecznością rozrzedzenia populacji dzików, stan zagęszczenia do odwołania nie może przekraczać 5 szt./1000 ha powierzchni obwodu.

Należy dążyć do uzyskania struktury płci u dzików dorosłych w proporcji, co najmniej 1:1 lub z niewielką przewagą osobników męskich. Przyrost zrealizowany w rejonie wynosi ok. 100 – 200% stanu wiosennego populacji. Na takim samym poziomie powinno planować się wysokość rocznego pozyskania. Podczas odstrzału należy dążyć do pozyskania przede wszystkim osobników żeńskich z wyjątkiem loch (tj. samic w 3. roku życia i starszych).

Struktura pozyskania według grup wiekowych:

- a) dziki młode do ukończenia 2 roku życia – do 90%;
- b) dziki starsze niż 2 lata – do 30%.

Zaleca się oszczędzanie mocnych przelatków, które np. w roku nasiennym dębów mogą późną jesienią osiągnąć masę tuszy 60 – 70 kg. Konieczne jest wprowadzenie zasady oszczędzania wycinków – samców w 3 – 4 roku życia, które nie mogą jeszcze prezentować prawie żadnych wartości trofealnych. W trudnych warunkach środowiska i presji wilka dopuszcza się inną strukturę odstrzału wynikającą z rzeczywistej struktury wiekowej dzików.

DZIK**Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:**

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa*	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe*	Aktualne	Docelowe*
1	2	3	4	5	6	7
88	12	30	2	5	19	48
100	18	31	3	5	13	23
101	13	21	3	5	21	33
111	28	34	4	5	23	28
126	45	41	5	5	15	13
127	25	19	7	5	49	37
139	48	32	8	5	15	10
155	29	23	6	5	14	11
154	18	19	5	5	25	26
156	40	27	7	5	12	8
181	25	21	6	5	15	13
182	40	39	5	5	8	8
Średnia dot. (4-7)	Σ341	Σ337	5	5	19	21

*przyjęto zagęszczenie 5 os./1000 ha powierzchni obwodu ze względu na występowanie strefy ochronnej występowania ASF.

W przypadku zniesienia ograniczeń weterynaryjnych dopuszcza się zwiększenie zagęszczenia docelowego.

DZIK**Nadleśnictwo Wyszaków:**

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa*	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe*	Aktualne	Docelowe*
1	2	3	4	5	6	7
140	50	27	9	5	16	9
141	26	21	6	5	19	15
166	45	34	7	5	10	8
142	25	24	5	5	39	38
167	25	24	5	5	19	18
183	30	16	9	5	17	9
194	50	20	13	5	15	6
193	72	40	9	5	28	16
168	15	32	2	5	19	42
195	49	27	9	5	15	8
212	50	24	10	5	23	11
196	30	21	7	5	21	15
228	5	19	1	5	43	5
244	30	19	8	5	27	17
245	25	25	5	5	5	5
Średnia dot. (4-7)	Σ527	Σ374	7	5	21	15

*przyjęto zagęszczenie 5 os./1000 ha powierzchni obwodu ze względu na występowanie strefy ochronnej występowania ASF.
W przypadku zniesienia ograniczeń weterynaryjnych dopuszcza się zwiększenie zagęszczenia docelowego.

DZIK

Nadleśnictwo Pułtusk:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa*	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe*	Aktualne	Docelowe*
1	2	3	4	5	6	7
91	21	25	4	5	39	46
102	40	40	5	5	10	10
103	12	20	3	5	38	63
112	40	29	7	5	19	14
113	16	23	3	5	8	12
129	20	20	5	5	18	18
130	30	27	6	5	15	13
143	25	36	3	5	11	16
144	20	31	3	5	18	27
157	17	28	3	5	13	21
169	20	27	4	5	41	55
170	30	19	8	5	17	11
197	42	27	8	5	12	8
213	30	13	11	5	34	15
229	13	17	4	5	23	30
230	70	32	11	5	27	12
Średnia dot. (4-7)	Σ446	Σ414	6	5	21	23

*przyjęto zagęszczenie 5 os./1000 ha powierzchni obwodu ze względu na występowanie strefy ochronnej występowania ASF.
W przypadku zniesienia ograniczeń weterynaryjnych dopuszcza się zwiększenie zagęszczenia docelowego.

DZIK

Rejon nr 1:

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Leśnej	
			Aktualne	Docelowe*	Aktualne	Docelowe*
1	2	3	4	5	6	7
Ostrów Maz.	341	337	5	5	19	21
Wyszków	527	374	7	5	21	15
Pułtusk	446	414	6	5	21	23
Średnia dot. (4-7)	Σ1314	Σ1058	6	5	20	20

*przyjęto zagęszczenie 5 os./1000 ha powierzchni obwodu ze względu na występowanie strefy ochronnej występowania ASF.

W przypadku zniesienia ograniczeń weterynaryjnych dopuszcza się zwiększenie zagęszczenia docelowego.

2.4. WYTYCZNE DOTYCZĄCE GOSPODAROWANIA, LICZEBNOŚĆ I ZAGĘSZCZENIE ZAJĄCA I KUROPATWY.

Z uwagi na fakt, że wpływ czynników biotycznych i abiotycznych na stan zwierzyny drobnej w perspektywie dziesięciu lat jest trudny do przewidzenia, ustalenie stanu docelowego w 2027 roku jest niemożliwe. W związku z tym założenia dotyczące stanów docelowych należy traktować jako szacunek, który w trakcie obowiązywania planu może ulegać zmianie. Spadek liczebności zajęcy i kuropatw w poprzednich dekadach spowodował, że obecnie zarządzanie ich populacjami już tylko w niewielkim stopniu może polegać na eksploatacji, jak to miało miejsce dawniej, lecz powinno przede wszystkim obejmować działania zmierzające do poprawy stanów tych gatunków.

Za „Poradnikiem zagospodarowania łowisk polnych i gospodarowania podstawowymi gatunkami zwierzyny drobnej” zatwierdzonym do stosowania przez Polski Związek Łowiecki oraz pozycji „Zarządzanie populacjami zwierzyny” z 2016 roku, przyjęto następujące zasady:

1. *Wielkość pozyskania uzależniona jest od aktualnej sytuacji populacji zajęcia w danym łowisku. Jego liczebność w poszczególnych obwodach łowieckich uznaje się za dobrą, gdy średnie zagęszczenie populacji przekracza 20 os./100 ha, za średnie, gdy wynosi 10-20 os./100 ha, słabe 5-10 os./100 ha i bardzo słabe poniżej 5 os./100 ha. Przyjmuje się, że w łowiskach z dobrymi stanami pozyskanie może wynosić 15-20% stanów jesiennych, w średnich 10-15%, a w słabych 5-10%. W pozostałych obwodach należy główną uwagę zwrócić na ochronę bytujących tam zajęcy.*
2. *Za zgodą Koordynatora Rejonu można dopuścić możliwość pozyskania zajęcy (jeden raz w sezonie) na polowaniach leśnych w obwodach, gdzie ich stan wynosi poniżej 5 os./100 ha. Po spadku zagęszczenia poniżej 5 os./100 ha polowania należy zawiesić.*
3. *Maksymalny bezpieczny poziom corocznej eksploatacji silnych i stabilnych populacji kuropatw (kilkadziesiąt osobników na 100 ha) wynosi przeciętnie 30% stanów występujących na początku sezonu polowań. Liczba ta obejmuje wszystkie osobniki usuwane z populacji podczas polowań, a więc także nieodnalezione postrzałki. W przypadku niewielkich zagęszczeń (około 20 i mniej os./100 ha), maksymalny bezpieczny poziom pozyskania zmniejsza się do*

20%. Przy zagęszczeniu w końcu lata rzędu 10 os./100 ha należy ograniczyć pozyskanie do najwyżej około 5%, natomiast zaniechać polowań przy stanach poniżej 10 os./100 ha we wrześniu, czyli przy zagęszczeniu wiosennym mniejszym niż 5 os./100 ha.

Zgodnie z Uchwałą NRŁ inwentaryzacja zwierzyny drobnej winna odbywać się według poniższych zasad:

Inwentaryzacja zajęcy:

W obwodach, w których planuje się pozyskanie, wprowadza się obowiązek przeprowadzania corocznie dwukrotnej: wiosennej (na przełomie lutego i marca) i jesiennej (na przełomie października i listopada) inwentaryzacji zajęcy metodą taksacji pasowej. Taksacja wiosenna powinna być wykonywana w terminie do 10 marca; taksacja jesienna powinna być wykonywana najpóźniej na 2 dni przed planowanym pierwszym polowaniem na zajęce. Za miarę liczebności tego gatunku uznaje się średnią z tych dwóch liczeń.

Inwentaryzacja kuropatw:

W obwodach, w których planuje się pozyskanie, wprowadza się obowiązek przeprowadzania corocznie dwukrotnej wiosennej i letniej inwentaryzacji kuropatw.

Inwentaryzacja wiosenna powinna być wykonywana do 10 marca; inwentaryzacja letnia powinna być wykonywana najpóźniej na 2 dni przed planowanym pierwszym polowaniem na kuropatwy.

Inwentaryzację kuropatw należy przeprowadzić wg metody (metod) opisanych w cytowanym „Poradniku zagospodarowania łowisk polnych i gospodarowania podstawowymi gatunkami zwierzyny drobnej”. O terminie planowanej inwentaryzacji dzierżawcy obwodów zawiadamiają nadleśniczego nadleśnictwa zatwierdzającego Roczny Plan Łowiecki.

2.4.1. ZAJĄC (*LEPUS EUROPAEUS*)

ZAJĄC

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Polnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
88	460	360	8	6	9	7
100	320	420	5	8	7	9
101	320	390	8	9	9	11
111	360	500	5	7	7	9
126	250	250	3	3	5	5
127	405	250	11	7	13	8
139	55	160	1	3	2	5
155	186	250	4	5	7	10
154	120	200	3	5	4	6
156	90	110	2	2	5	6
181	90	150	2	4	4	6
182	120	150	2	2	5	6
Średnia dot. (4-7)	Σ2776	Σ3190	4	5	6	7

ZAJĄC

Nadleśnictwo Wyszaków:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Polnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
140	140	100	3	2	10	7
141	155	150	4	4	5	6
166	205	200	3	3	6	6
142	180	100	4	2	4	2
167	170	100	4	2	4	3
183	140	40	4	1	8	2
194	100	50	3	1	12	8
193	355	350	4	4	6	7
168	150	50	2	1	3	1
195	160	30	3	1	9	2
212	300	100	6	2	13	5
196	60	150	1	4	2	5
228	290	250	7	6	8	7
244	150	100	4	3	5	4
245	450	250	9	5	9	5
Średnia dot. (4-7)	Σ3005	Σ2020	4	3	7	5

ZAJĄC

Nadleśnictwo Pułtusk:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Polnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
91	140	246	3	5	3	6
102	200	397	3	5	5	10
103	160	199	4	5	4	5
112	180	291	3	5	5	8
113	100	232	2	5	4	9
129	130	197	3	5	5	7
130	200	268	4	5	6	8
143	160	363	2	5	3	7
144	320	309	5	5	6	6
157	220	280	4	5	5	7
169	140	266	3	5	3	5
170	95	191	2	5	5	9
197	330	273	6	5	18	15
213	110	135	4	5	6	7
229	235	166	7	5	9	6
230	40	321	1	5	1	8
Średnia dot. (4-7)	Σ2760	Σ4134	4	5	6	8

ZAJĄC

Rejon nr 1:

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Polnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
Ostrów Maz.	2776	3190	4	5	6	7
Wyszków	3005	2020	4	3	7	5
Pułtusk	2760	4134	4	5	6	8
Średnia dot. (4-7)	Σ8541	Σ9344	4	4	6	7

2.4.2. KUROPATWA (*PERDIX PERDIX*)

KUROPATWA

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Polnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
88	380	380	6	6	7	7
100	75	140	1	2	2	3
101	75	120	2	3	2	3
111	85	200	1	3	2	4
126	100	170	1	2	2	3
127	195	195	5	5	6	6
139	60	100	1	2	2	3
155	54	250	1	5	2	10
154	100	150	3	4	3	5
156	40	110	1	2	2	6
181	50	150	1	4	2	6
182	20	50	0	1	1	2
Średnia dot. (4-7)	Σ1234	Σ2015	2	3	3	5

KUROPATWA**Nadleśnictwo Wyszaków:**

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Polnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
140	10	80	0	2	1	6
141	0	200	0	5	0	7
166	40	180	1	3	1	6
142	40	100	1	2	1	2
167	40	80	1	2	1	2
183	12	30	0	1	1	2
194	10	0	0	0	1	0
193	100	350	1	4	2	7
168	30	80	1	1	1	1
195	10	30	0	1	1	2
212	22	50	1	1	1	2
196	60	180	1	4	2	6
228	150	250	4	6	4	7
244	40	100	1	3	1	4
245	150	300	3	6	3	6
Średnia dot. (4-7)	Σ714	Σ2010	1	3	1	4

KUROPATWA**Nadleśnictwo Pułtusk:**

Numer obwodu	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 100 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Polnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
91	70	246	1,0	5,0	2,0	6,0
102	40	397	1,0	5,0	1,0	10,0
103	85	199	2,0	5,0	2,0	5,0
112	30	291	1,0	5,0	1,0	8,0
113	50	232	1,0	5,0	2,0	9,0
129	30	197	1,0	5,0	1,0	7,0
130	50	268	1,0	5,0	1,0	8,0
143	50	363	1,0	5,0	1,0	7,0
144	180	309	3,0	5,0	4,0	6,0
157	25	280	0	5,0	1,0	7,0
169	20	266	0	5,0	0	5,0
170	0	191	0	5,0	0	9,0
197	30	273	1,0	5,0	2,0	15,0
213	10	135	0	5,0	1,0	7,0
229	50	166	2,0	5,0	2,0	6,0
230	20	321	0	5,0	1,0	8,0
Średnia dot. (4-7)	Σ740	Σ4134	1,0	5,0	1,0	8,0

KUROPATWA**Rejon nr 1:**

Nadleśnictwo	Liczebność [szt.]		Zagęszczenie na 1000 ha powierzchni			
	Aktualna	Docelowa	Ogólnej		Polnej	
			Aktualne	Docelowe	Aktualne	Docelowe
1	2	3	4	5	6	7
Ostrów Maz.	1234	2015	2	3	3	5
Wyszków	714	2010	1	3	1	4
Pułtusk	740	4134	1	5	1	8
Średnia dot. (4-7)	Σ2688	Σ8159	1	4	2	7

2.5. STAN ZAGOSPODAROWANIA REJONU HODOWLANEGO

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Numer obwodu	Stan zagospodarowania rejonu hodowlanego, wg stanu na 1.04.2016 r.										
	Liczba i rodzaj urządzeń łowieckich związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej [szt.]					Powierzchnia poletek łowieckich stanowiących żer na pniu [ha]	Powierzchnia łąk śródleśnych i przyleśnych dostępnych dla zwierzyny [ha]	Pasy zaporowe		Powierzchnia wód powierzchniowych	
	paśniki	ambony	woliery	lizawki	inne			łączna liczba [szt.]	łączna długość [km]	zbiorniki [ha]	rzeki [km]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
88	4	12	0	26	8	2,00	1,00	0	0,00	0,00	0,00
100	24	20	0	55	0	0,65	0,00	1	0,70	7,00	8,00
101	17	14	0	45	0	3,82	0,50	1	0,40	0,00	3,50
111	15	22	0	43	0	4,00	0,00	3	0,30	29,90	1,50
126	26	45	0	50	0	1,84	3,00	2	0,50	0,00	0,50
127	10	10	0	10	0	0,00	0,00	0	0,00	2,00	3,00
139	20	19	0	66	0	4,60	2,80	7	1,80	3,00	4,00
154	5	7	0	17	0	0,00	0,00	0	0,00	1,00	10,00
155	7	19	0	29	0	7,78	2,86	6	0,80	0,50	0,00
156	28	22	0	72	0	8,50	1,00	8	1,60	0,00	11,00
181	26	35	0	55	0	1,01	1,00	2	0,50	3,00	14,00
182	12	124	0	117	0	22,30	6,60	10	3,90	5,35	17,00
Razem	194	349	0	585	8	56,50	18,76	40	10,50	51,75	72,50

Nadleśnictwo Wyszaków:

Numer obwodu	Stan zagospodarowania rejonu hodowlanego, wg stanu na 1.04.2016 r.										
	Liczba i rodzaj urządzeń łowieckich związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej [szt.]					Powierzchnia poletek łowieckich stanowiących żer na pniu [ha]	Powierzchnia łąk śródleśnych i przyleśnych dostępnych dla zwierzyny [ha]	Pasy zaporowe		Powierzchnia wód powierzchniowych	
	paśniki	ambony	woliery	lizawki	inne			łączna liczba [szt.]	łączna długość [km]	zbiorniki [ha]	rzeki [km]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
141	5	23	0	47	0	0,20	0,00	3	0,30	0,00	0,00
140	19	23	0	44	0	4,66	6,97	9	0,80	0,00	0,00
166	15	66	0	106	0	5,10	7,2	0	0,00	0,00	0,00
142	9	15	0	18	0	1,60	0,00	0	0,00	0,00	4,00
167	6	7	0	12	0	1,80	0,00	0	0,00	0,00	0,00
183	9	13	0	18	0	3,78	4,57	6	1,80	83,75	0,00
194	42	49	0	83	0	6,39	1,11	7	1,40	0,00	0,00
195	23	48	0	46	0	3,11	0,00	4	0,72	0,00	0,00
168	0	5	0	0	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0,00
193	18	46	1	43	0	12,7	8,65	0	0,00	0,00	30,50
196	11	20	0	25	0	2,00	2,70	2	0,50	0,00	7,50
212	20	34	0	40	0	7,80	2,40	0	0,00	0,00	0,00
228	4	3	0	11	0	0,10	0,00	0	0,00	0,00	0,00
244	3	15	0	14	0	3,56	0,00	2	0,20	0,00	17,00
245	8	9	0	2	0	0,70	0,00	0	0,00	0,00	0,00
Razem	192	313	1	509	0	53,50	33,60	33	5,72	83,75	65,00

Nadleśnictwo Pułtusk:

Numer obwodu	Stan zagospodarowania rejonu hodowlanego, wg stanu na 1.04.2016 r.										
	Liczba i rodzaj urządzeń łowieckich związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej [szt.]					Powierzchnia poletek łowieckich stanowiących żer na pniu [ha]	Powierzchnia łąk śródleśnych i przyleśnych dostępnych dla zwierzyny [ha]	Pasy zaporowe		Powierzchnia wód powierzchniowych	
	paśniki	ambony	woliery	lizawki	inne			łączna liczba [szt.]	łączna długość [km]	zbiorniki [ha]	rzeki [km]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
91	2	5	0	30	13	0,50	0,00	0	0,00	8,00	17,00
102	20	66	0	40	6	5,80	1,70	6	0,60	43,00	10,00
103	2	6	0	30	4	0,50	0,00	0	0,00	8,00	17,00
112	12	35	0	24	11	1,00	1,00	4	0,50	5,00	12,00
113	14	13	0	15	0	0,00	0,00	16	3,20	6,00	5,00
129	11	15	0	22	0	0,00	0,00	2	0,25	24,00	4,00
130	23	33	0	26	0	2,04	0,85	18	3,60	7,00	10,00
143	14	36	0	50	0	2,00	1,00	1	0,20	19,00	23,00
144	14	25	0	28	22	0,40	0,70	1	0,20	8,00	10,00
157	7	10	0	14	0	0,00	0,50	2	0,20	15,00	20,00
169	2	3	0	4	0	0,00	0,00	0	0,00	10,00	9,00
170	14	19	0	28	0	3,60	0,00	1	0,50	6,00	18,00
197	15	45	0	32	0	1,60	0,00	2	0,10	20,00	0,00
213	6	12	0	12	0	0,00	0,00	1	0,20	3,00	6,00
229	4	15	0	10	0	0,00	0,00	2	0,10	10,00	8,00
230	6	24	0	10	0	2,00	0,00	1	0,70	66,00	29,00
Razem	166	362	0	375	56	19,44	5,75	57	10,35	258,00	198,00

Rejon nr 1:

Nadleśnictwo	Stan zagospodarowania rejonu hodowlanego, wg stanu na 1.04.2016 r.										
	Liczba i rodzaj urządzeń łowieckich związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej [szt.]					Powierzchnia poletek łowieckich stanowiących żer na pniu [ha]	Powierzchnia łąk śródleśnych i przyleśnych dostępnych dla zwierzyny [ha]	Pasy zaporowe		Powierzchnia wód powierzchniowych	
	paśniki	ambony	woliery	lizawki	inne			łączna liczba [szt.]	łączna długość [km]	zbiorniki [ha]	rzeki [km]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ostrów Maz.	194	349	0	585	8	56,50	18,76	40	10,50	51,75	72,50
Wyszaków	192	313	1	509	0	53,50	33,60	33	5,72	83,75	65,00
Pułtusk	166	362	0	375	56	19,44	5,75	57	10,35	258,00	198,00
Ogółem	552	1024	1	1469	64	129,44	58,11	130	26,57	393,50	335,50

2.6. RODZAJE I OPIS ROZMIARU KŁUSOWNICTWA

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Numer obwodu	Opis rodzaju i rozmiaru kłusownictwa
1	2
88	Kłusownictwo występuje na terenie praktycznie wszystkich obwodów łowieckich. Są to głównie wnykarstwo i kłusownictwo. Dodatkowo dużym problemem są zdziczałe bezpańskie psy.
100	
101	
111	
126	
127	
139	
154	
155	
156	
181	
182	

Nadleśnictwo Wyszaków:

Numer obwodu	Opis rodzaju i rozmiaru kłusownictwa
1	2
140	Kłusownictwo występuje na terenie praktycznie wszystkich obwodów łowieckich. Są to głównie wnykarstwo i kłusownictwo z bronią.
141	
166	
142	
167	
183	
194	
193	
168	
195	
212	
196	
228	
244	
245	

Nadleśnictwo Pułtusk:

Numer obwodu	Opis rodzaju i rozmiaru kłusownictwa
1	2
91, 102, 103, 112, 113, 129, 130, 143, 144, 157, 169, 170, 197, 213, 229, 230	Głównie wnykarstwo, sporadycznie przypadki kłusownictwa z bronią palną.

2.7. ZADANIA W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA OBWODÓW ŁOWIECKICH NA OKRES OBOWIĄZYWANIA PLANU

Nadleśnictwo Ostrów Mazowiecka:

Numer obwodu	Zadania w zakresie zagospodarowania obwodów					
	Zalecana liczba i rodzaj urządzeń łowieckich związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej [szt.]					Zalecana powierzchnia poletek łowieckich stanowiących żer na pniu [ha]
	paśniki	ambony	woliery	lizawki	inne	
1	2	3	4	5	6	7
88	4	8	0	26	8	1,00
100	15	25	0	55	0	2,00
101	13	25	0	45	0	3,82
111	13	25	0	43	0	4,00
126	20	18	0	40	10	1,84
127	10	10	0	10	0	0,00
139	20	25	0	70	0	4,60
154	0	15	0	30	6	0,00
155	7	20	1	40	0	7,78
156	28	25	0	72	0	8,50
181	15	30	0	45	5	1,01
182	0	150	0	170	0	22,30
Razem	145	376	1	646	29	56,85

Nadleśnictwo Wyszaków:

Numer obwodu	Zadania w zakresie zagospodarowania obwodów					
	Zalecana liczba i rodzaj urządzeń łowieckich związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej [szt.]					Zalecana powierzchnia poletek łowieckich stanowiących żer na pniu [ha]
	paśniki	ambony	woliery	lizawki	inne	
1	2	3	4	5	6	7
140	20	40	0	40	15	7,80
141	7	15	0	14	0	2,84
166	19	60	0	38	0	7,24
142	18	15	0	36	0	1,60
167	10	10	0	20	0	2,40
183	12	25	0	24	0	3,00
194	20	50	0	40	0	6,67
193	15	30	0	30	0	6,90
168	9	10	0	18	0	0,00
195	20	40	0	40	0	7,00
212	15	20	0	30	20	5,47
196	10	15	0	20	0	1,00
228	3	1	0	6	62	1,00
244	7	10	0	14	0	2,92
245	1	2	0	2	25	0,50
Razem	186	343	0	372	122	56,34

Nadleśnictwo Pułtusk:

Numer obwodu	Zadania w zakresie zagospodarowania obwodów					
	Zalecana liczba i rodzaj urządzeń łowieckich związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej [szt.]					Zalecana powierzchnia poletek łowieckich stanowiących żer na pniu [ha]
	paśniki	ambony	woliery	lizawki	inne	
1	2	3	4	5	6	7
91	2	5	0	30	13	0,50
102	20	66	0	40	6	5,80
103	2	6	0	30	4	0,50
112	12	35	0	24	11	1,00
113	14	13	0	15	0	0,00
129	11	15	0	22	0	0,00
130	23	33	0	26	0	2,04
143	14	36	0	50	0	2,00
144	14	25	0	28	22	0,40
157	7	10	0	14	0	0,00
169	2	3	0	4	0	0,00
170	14	19	0	28	0	3,60
197	15	45	0	32	0	1,60
213	6	12	0	12	0	0,00
229	4	15	0	10	0	0,00
230	6	24	0	10	0	2,00
Ogółem	166	362	0	375	56	19,44

Rejon nr 1:

Nadleśnictwo	Zadania w zakresie zagospodarowania obwodów					
	Zalecana liczba i rodzaj urządzeń łowieckich związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej [szt.]					Zalecana powierzchnia poletek łowieckich stanowiących żer na pniu [ha]
	paśniki	ambony	woliery	lizawki	inne	
1	2	3	4	5	6	7
Ostrów Maz.	145	376	1	646	29	56,85
Wyszków	186	343	0	372	122	56,34
Pułtusk	166	362	0	375	56	19,44
Ogółem	497	1081	1	1393	207	132,63

3. LITERATURA

1. Harmuszkiewicz J. Występowanie rysia eurazjatyckiego (*Lynx lynx*) w Puszczy Augustowskiej. Sylwan 155 (8): 572-578.
2. Jędrzejewska W., Jędrzejewski B. 2001. Ekologia Zwierząt Drapieżnych Puszczy Białowieskiej. PWN. Warszawa.
3. Kamieniarz R., Panek M. 2011. Przebieg lęgów wsiedlonych kuropatw pochodzących z hodowli- badania radiotelemetryczne. Sylwan 155 (11): 778-783.
4. Krupka J., Dzieciółowski R., Fruziński B., Neugebauer Z., Pielowski Z., Pucek Z. 1989. Łowiectwo. PWRiL. Warszawa.
5. Lipińska M. 2015. Przyszłość Wilka w Polsce. Senat Rzeczypospolitej Polskiej. Kancelaria Senatu. Materiały z konferencji zorganizowanej przez senacką Komisję Środowiska. Warszawa.
6. Łowiectwo w zrównoważonej gospodarce leśnej. VII Sesja Zimowej Szkoły Leśnej. 2015. IBL. Proprint Usługi Poligraficzne. Sękocin Stary.
7. Miścicki S., Żurek Z. 2015. Monitoring uszkodzeń spowodowanych przez jeleniowate w młodych drzewostanach i odnowieniach Gorczańskiego Parku Narodowego. Sylwan 159 (6): 505-515.
8. Nasiadka P., Dziedzic R. 2014. Podręcznik Najlepszych Praktyk Ochrony Kuropatwy i Zająca. www.bestpractice-life.pl. CPKŚ.
9. Nasiadka P., Nawrocka M. 2014. Porównanie efektywności i różnych sposobów wsiedleń kuropatwy szarej (*Perdix perdix*) ze wskazaniem zasadności i adaptacji kuropatw do warunków naturalnych w wolierze adaptacyjnej „PERDIX” na terenie Nadleśnictwa Łochów. Praca zlecona przez DGLP umowa: OR-2717-34/11.
10. Nasiadka P., Skubis J., Wajdzik M. 2015. Bezpośrednie obserwacje zwierzyny jako element monitorowania dużych kopytnych na przykładzie łośi (*Alces alces* L.) w Kampinoskim Parku Narodowym. Sylwan. 159 (7): 565-578.
11. Okarma H. 2015. Wilk. Biblioteka przyrodniczo-łowiecka, tom 2. Wydawnictwo H₂O. Kraków.
12. Okarma H., Tomek A. 2008. Łowiectwo. Wydawnictwo Edukacyjno-Naukowe H₂O. Kraków.

13. Pasławski T. 1994. Łowiectwo. Oficyna Edytorska „Wydawnictwo Świat”. Warszawa
14. Popczyk B., Kniżewska W. 2016. Zarządzanie populacjami zwierząt. Łowiec Polski sp. z o. o. Warszawa.
15. Porozumienie w sprawie zasad dobrych praktyk, w zakresie stosowania metod służących do przeprowadzenia inwentaryzacji zwierzyny na potrzeby sporządzenia WŁPH i RPŁ na sezon 2016/2017 zawarte w dniu 16 lutego 2016r.
16. Porozumienie zawarte w dniu 12 stycznia 2016 r. pomiędzy Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych a Przewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego w sprawie współpracy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i Polskiego Związku Łowieckiego.
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych (Dz.U. Nr 221 z 2007 r. poz. 1646).
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 17 grudnia 2014 r., zmieniające rozporządzenie w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych.
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 18 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych.
20. Studia i materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej. 2012. Obce gatunki w lasach. R.14. Zeszyt 33/4/2012.
21. Uchwała nr 14/2015 Naczelnej Rady Łowieckiej, z dnia 15 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych w Polsce oraz zasad postępowania przy ocenie zgodności odstrzału.
22. Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U. z 2015 r. poz. 2168, z późn. zm.).
23. Zasady selekcji osobniczej i populacyjnej zwierząt łownych w Polsce oraz zasad postępowania przy ocenie prawidłowości odstrzału. Załącznik do uchwały NRŁ nr 57/2005 z dnia 22 lutego 2005 r.